

2. Предлози наставних планова

2.1. Годишњи план рада наставника

ОШ „_____“
(назив основне школе)

_____
(место)

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА за школску 20____ / _____. годину

_____
(име и презиме наставника)

Наставни предмет: ФИЗИКА

Наставни план и програм предмета објављује се у „Просветном гласнику“, број 6 од 2009. године, а измене и допуне у броју ____ / ____ од ____ / ____ године.

Разред **шести**, недељни фонд часова 2, годишњи фонд часова 72.

Недељни фонд часова вежби ____ / ___, годишњи фонд часова вежби 8.

Годишњи број часова додатне наставе 19, годишњи број часова допунске наставе 19.

Планови рада реализују се у следећим одељењима: _____

Циљ и задаци

Општи циљ наставе *физике* јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Остали циљеви и задаци наставе физике су:

- развијање функционалне писмености;
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици;
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона;
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања;
- развијање логичког и апстрактног мишљења;
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења;
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја;
- развијање способности за примену знања из физике;
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине;
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи;
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања;
- уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина: метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометар, мензура, вага, динамометар;
- само упозна појам грешке и значај релативне грешке, а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената;
- користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине: m , s , kg , N , m/s , Pa ...;
- усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања;
- на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером;

- усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих;
- уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине;
- усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течности и гасове и разуме Паскалов закон.

2.2. Садржај програма

УВОД (2+0+0)

- Физика као природна наука и методе којима се она служи (посматрање, мерење, оглед...).
- Огледи који илуструју различите физичке појаве. (2+0)

КРЕТАЊЕ (7+7+0)

- Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. (1+0)
- Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). (2+1)
- Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута од времена код равномерног праволинијског кретања. (3+2)
- Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина. (1+2)
- Систематизација и обнављање градива. (0+2)

Демонстрациони огледи: Кретање куглице по Галилејевом жлебу. Кретање мехура ваздуха (или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течномшћу.

СИЛА (6+8+0)

- Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух. (1+1)
- Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. (3+2)
- Процена интензитета силе демонстрационим динамометром. (1+1)
- Сила Земљине теже (тежина тела). (1+2)
- Систематизација и обнављање градива. (0+2)

Демонстрациони огледи: Истезање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно падање. Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. Привлачење и одбијање магнета.

МЕРЕЊЕ (4+4+7)

- Основне и изведене физичке величине и њихове јединице. Међународни систем мера. (1+1)
- Мерење дужине, запремине и времена. Појам средње вредности мерене величине и грешке при мерењу. Мерни инструменти. (3+3)

Демонстрациони огледи: Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (балон, мензура) и времена (часовник, хронометар, секундметар). Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти).

Лабораторијске вежбе

1. Мерење димензија малих тела лењиром са милиметарском поделом. (1)
2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. (1)
3. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром. (2)
4. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге. (1)
5. Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром. (1)
6. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози. (1)

МАСА И ГУСТИНА (5+7+3)

- Инертност тела. Закон инерције (први Њутнов закон механике). (1+0)
- Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела. (1+0)
- Маса и тежина као различити појмови. (1+1)
- Мерење масе тела вагом. (0+1)
- Густина тела. Одређивање густине чврстих тела. (1+2)
- Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. (1+1)
- Систематизација и обнављање градива. (0+2)

Демонстрациони огледи: Илустровање инертности тела. Судари двеју кугли (а) исте величине, од истог материјала, (б) различите величине, од истог материјала, (в) исте величине, од различитог материјала. Мерење масе вагом. Течности различитих густина у истом суду – „течни сендвич“.

Лабораторијске вежбе

1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика. (2)
2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. (1)

ПРИТИСАК (5+6+1)

- Притисак чврстих тела. (1+1)
- Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. (2+1)
- Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри. (1+1)
- Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима.
- Паскалов закон и његова примена. (1+1)
- Систематизација и синтеза градива. (0+2)

Демонстрациони огледи: Зависност притиска од величине додирне површине и од тежине тела. Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска.

Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном, Херонова боца, спојени судови). Хидраулична преса. Огледи који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може „видети“, како свећа може да гори под водом ...).

Лабораторијска вежба

Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде. (1)

ДОДАТНИ РАД

1. Видео запис или симулација на рачунару различитих врста кретања у свакодневном животу.
2. Релативна брзина праволинијског кретања.
3. Решавање проблема у вези са израчунавањем брзине праволинијског кретања.
4. Решавање проблема у вези са израчунавањем пута и средње брзине.
5. Таблично и графичко приказивање пређеног пута и брзине у зависности од времена. Коришћење графика.
6. Видео запис или симулација на рачунару различитих облика међусобних деловања тела.
7. Резултујућа сила која делује на тело (опругу).
8. Решавање проблема у вези са истезањем еластичне опруге (динамометра) и тежином тега, односно са калибрисањем опруге.
9. Видео запис или симулација рада различитих мерила и мерних инструмената на рачунару.
10. Међународни систем мера (SI) и његово коришћење.
11. Апсолутна и релативна грешка мерења. Резултат мерења. Записивање резултата мерења (таблично, графички).
12. Видео запис или симулација на рачунару мерења времена, пута, брзине и силе.
13. Видео запис или симулација на рачунару примера за инертност тела.
14. Решавање проблема у којима се користе величине (маса, тежина, густина).
15. Видео запис или симулација на рачунару различитих примера притиска тела, као и притиска у течности и гасу.
16. Хидростатички притисак (принцип рада водовода, фонтане).
17. Кретање тела у флуидима (кретање подморнице, ваздушног балона). Примена Паскаловог закона. Хидраулична преса.
18. Посета некој лабораторији (кабинету) за физику на факултету, научно-истраживачком институту, електрани, фабрици, кабинету у гимназији и др.

Додатна настава из физике организује се у шестом разреду са по једним часом недељно. Програмски садржаји ове наставе обухватају:

- изабране садржаје из редовне наставе који се сада обрађују комплексније (користи се и дедуктивни приступ физичким појавама, раде се тежи задаци, изводе прецизнија мерења на сложенијим апаратима итд.);
- нове садржаје, који се наслањају на програм редовне наставе, али се односе на сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес.

Редослед тематских садржаја у додатној настави прати редослед одговарајућих садржаја у редовној настави. Уколико у школи тренутно не постоје технички услови за остваривање неких тематских садржаја из додатне наставе, наставник бира оне садржаје који могу да се остваре. Поред понуђених садржаја, могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање. Корисно је да наставник позове истакнуте стручњаке да у оквиру додатне наставе одрже популарна предавања.

(Преузето из „Службеног гласника РС – просветни гласник“, број 6, страна 47, 2009)

Наставник: _____

Редни број наставне теме	Наставне теме	Број часова по теми	Број часова за	
			обраду	остале типове часова
1.	Увод	2	2	0
2.	Кретање	14	7	7
3.	Сила	14	6	8
4.	Мерење	15	4	11
5.	Маса и густина	15	5	10
6.	Притисак	12	5	7
	УКУПНО	72	29	43

Лабораторијске вежбе

Редни број вежбе	Назив вежбе	Број часова по вежби
1.	Мерење димензија малих тела лењиром са милиметарском поделом.	1
2.	Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре.	1
3.	Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром.	1
4.	Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге.	1
5.	Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром.	1
6.	Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.	1
7.	Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика.	1
8.	Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине.	1
9.	Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде.	1

2.3. Годишњи (глобални) план рада наставника

Назив предмета: **ФИЗИКА**

Разред: **ШЕСТИ**

Наставне теме		Обрада	Утврђивање, обнављање, систематизација, рачунске вежбе	Лабораторијске вежбе	Укупно
УВОД					
1.	1. Физика као природна наука и методе којима се она служи (посматрање, мерење, оглед...).	2	0	0	2
	2. Огледи који илуструју различите физичке појаве.				
КРЕТАЊЕ					
Наставне јединице:					
	1. Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања.				
2.	2. Појмови и величине којима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања).	7	7	0	14
	3. Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута од времена код равномерног праволинијског кретања.				
	4. Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина.				
СИЛА					
Наставне јединице:					
3.	1. Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух.	6	8	0	14
	2. Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања.				
	3. Процена интензитета силе демонстрационим динамометром.				
	4. Сила Земљине теже (тежина тела).				
МЕРЕЊЕ					
Наставне јединице:					
	1. Основне и изведене физичке величине и њихове јединице. Међународни систем мера.				
	2. Мерење дужине, запремине и времена. Појам средње вредности мерене величине и грешке при мерењу. Мерни инструменти.				
Лабораторијске вежбе.					
4.	1. Мерење димензија малих тела лењиром са милиметарском поделом.	4	4	7	15
	2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре.				
	3. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром.				
	4. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге.				
	5. Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром.				
	6. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.				

Наставне теме		Обрада	Утврђивање, обнављање, систематизација, рачунске вежбе	Лабораторијске вежбе	Укупно
МАСА И ГУСТИНА					
Наставне јединице:					
1. Инертност тела. Закон инерције (први Њутнов закон механике).					
2. Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела.					
3. Маса и тежина као различити појмови.					
5. 4.	Мерење масе тела вагом.	5	7	3	15
5. Густина тела. Одређивање густине чврстих тела.					
6. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине.					
Лабораторијске вежбе					
1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика.					
2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине.					
ПРИТИСАК					
Наставне јединице:					
1. Притисак чврстих тела.					
2. Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови.					
3. Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри.					
6. 4.	Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена.	5	6	1	12
Лабораторијска вежба					
Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде.					
УКУПНО		29	32	11	72